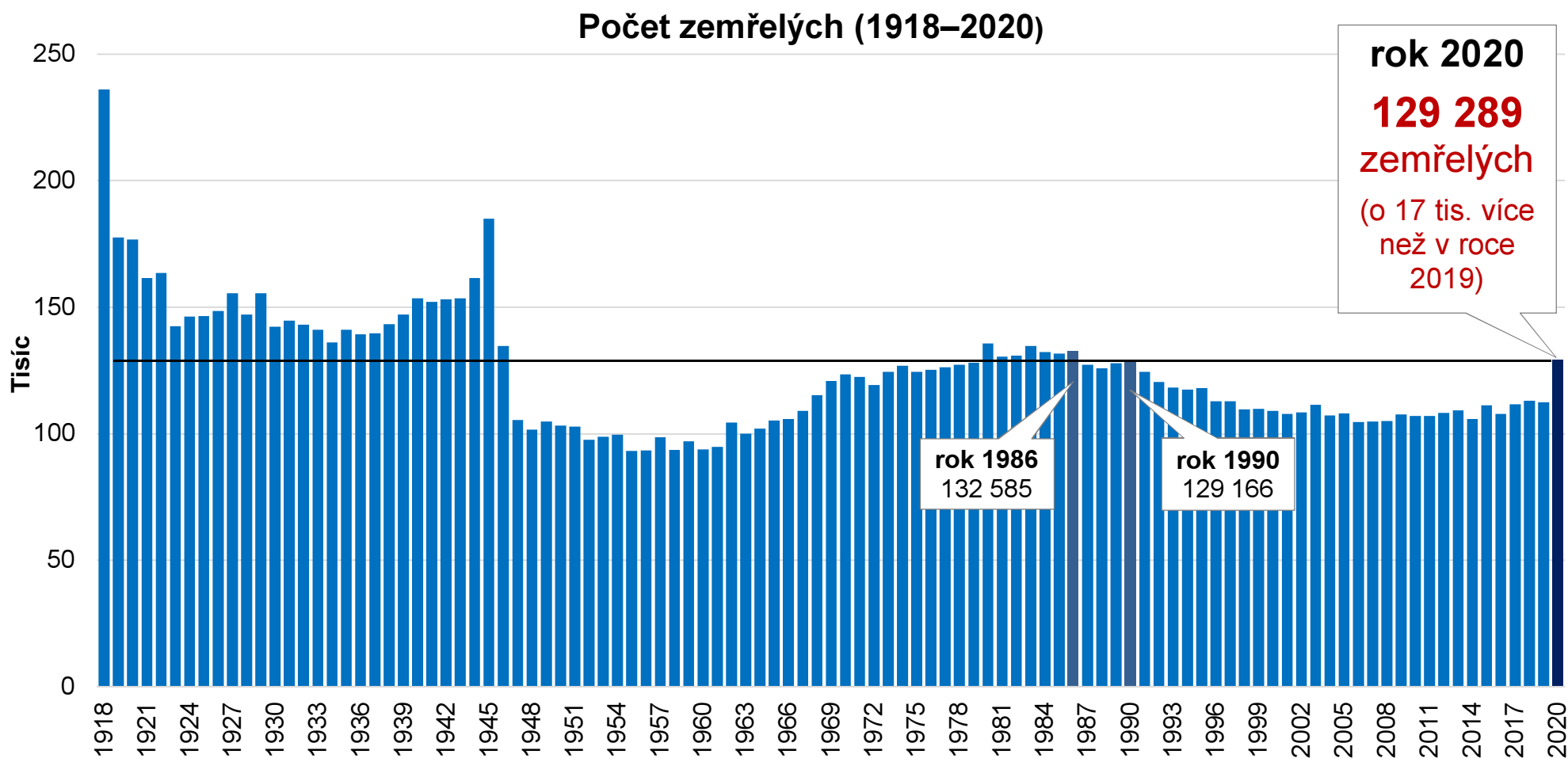

PŘÍČINY SMRTI V ROCE 2020

**Marek Rojíček
Terezie Štyglerová**

30. června 2021, Praha

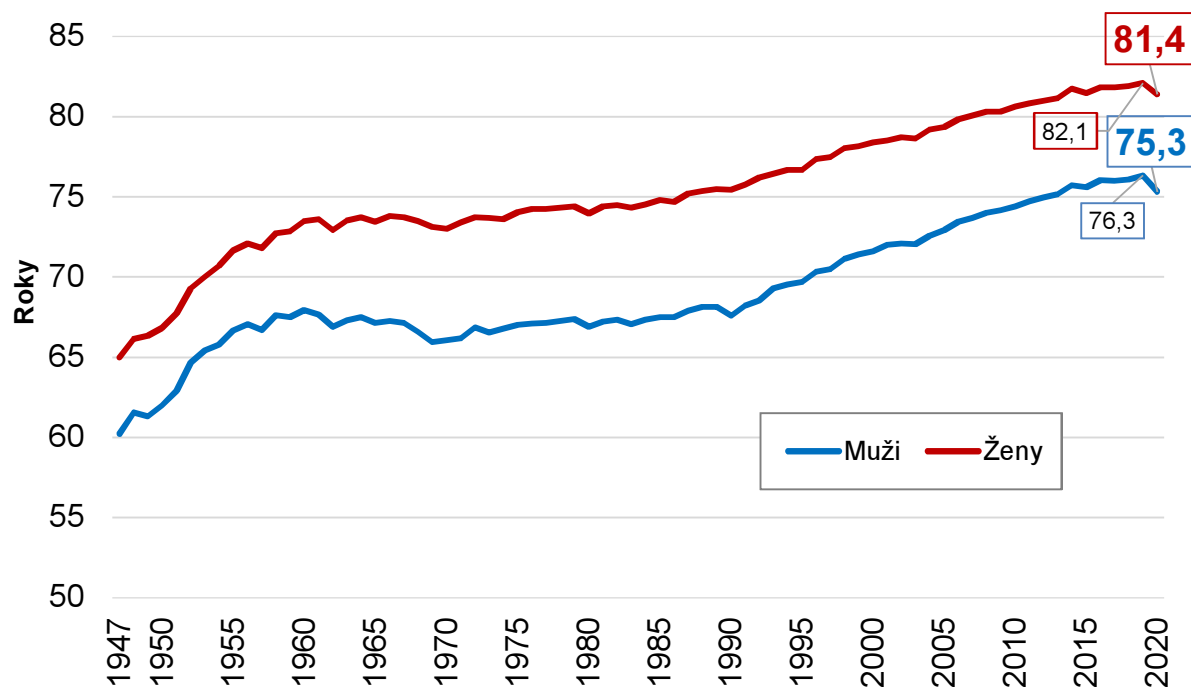
Počet zemřelých byl meziročně o 15 % vyšší

- Po očištění od vlivu změn ve věkovém složení (stárnutí populace) mezi roky 2019 a 2020 zemřelo loni **v důsledku vyšší úmrtnosti** meziročně o **cca 15 tisíc** obyvatel více

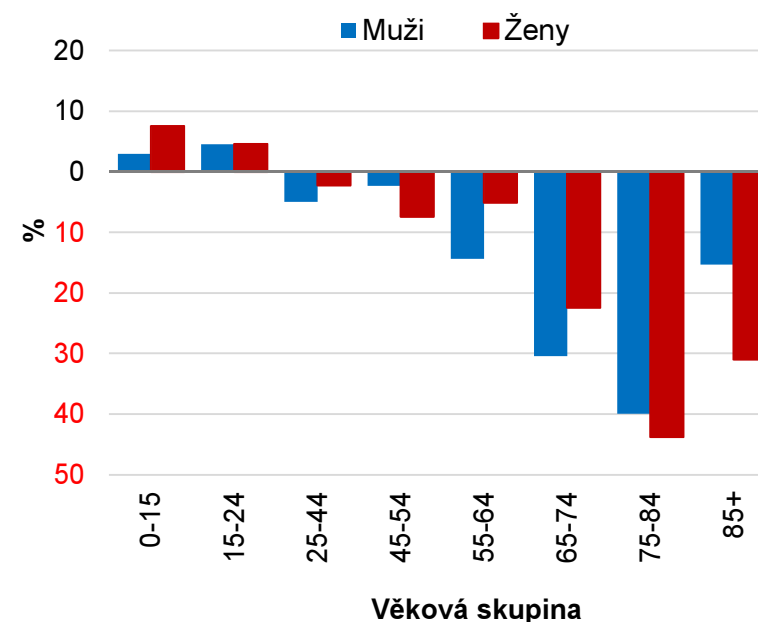
Naděje dožití poklesla mužům o 1 rok, ženám o 0,7 roku 65 letým mužům o 1,1 roku, ženám o 0,8 roku

Naděje dožití při narození (1947–2020)

- Tak velký meziroční pokles naděje dožití při narození neměl v poválečném období období, nejbližší mu byl pokles v roce 1962 (mužů o 0,8 roku, žen o 0,7 roku)

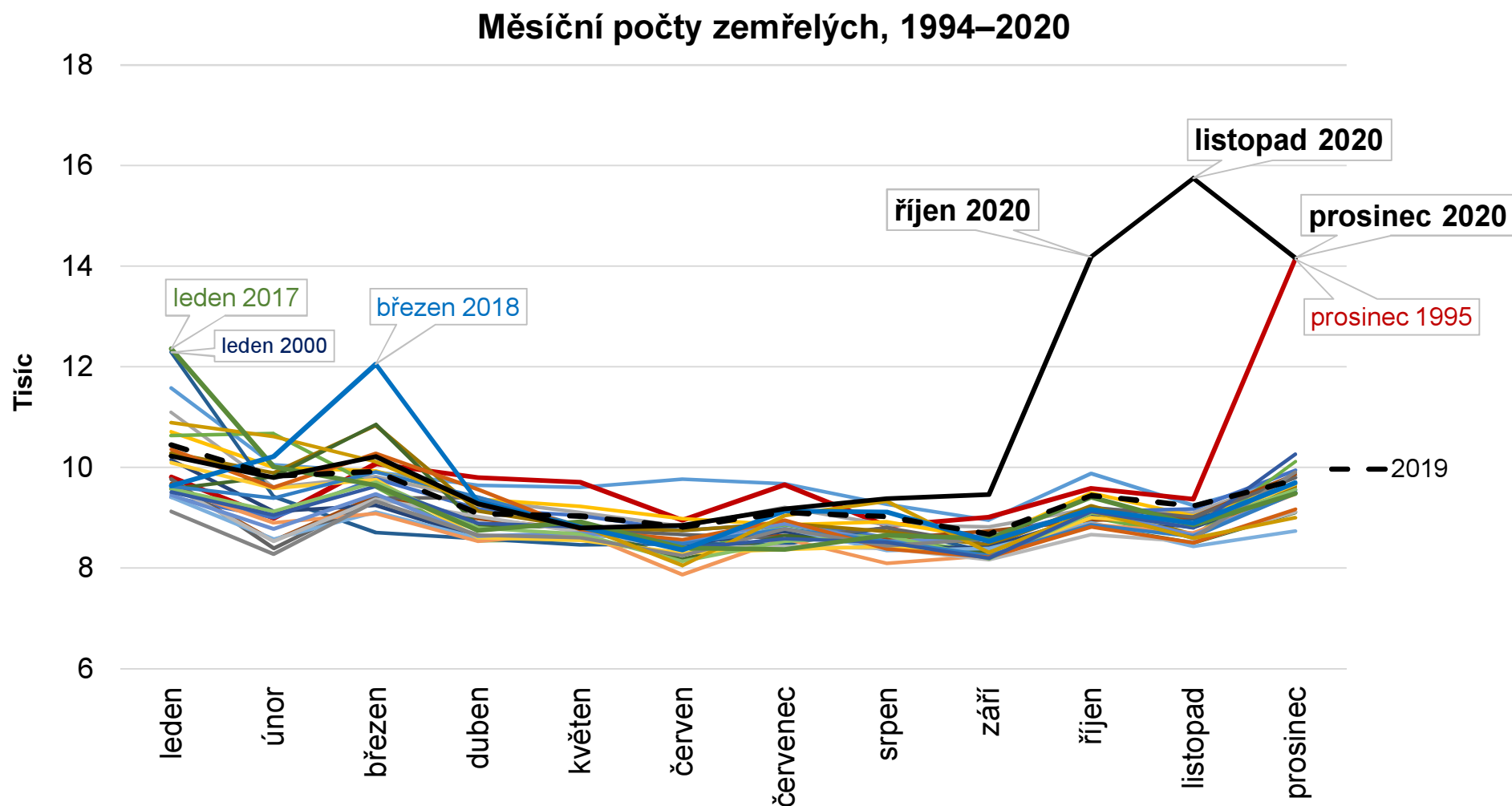
Podíly změny úmrtnosti podle věku na poklesu naděje dožití při narození mezi roky 2019 a 2020

- Na snížení průměrné délky života se nejvíce podílela zhoršená úmrtnost 75+ letých, u mužů měl větší vliv i nárůst úmrtnosti v mladším věku

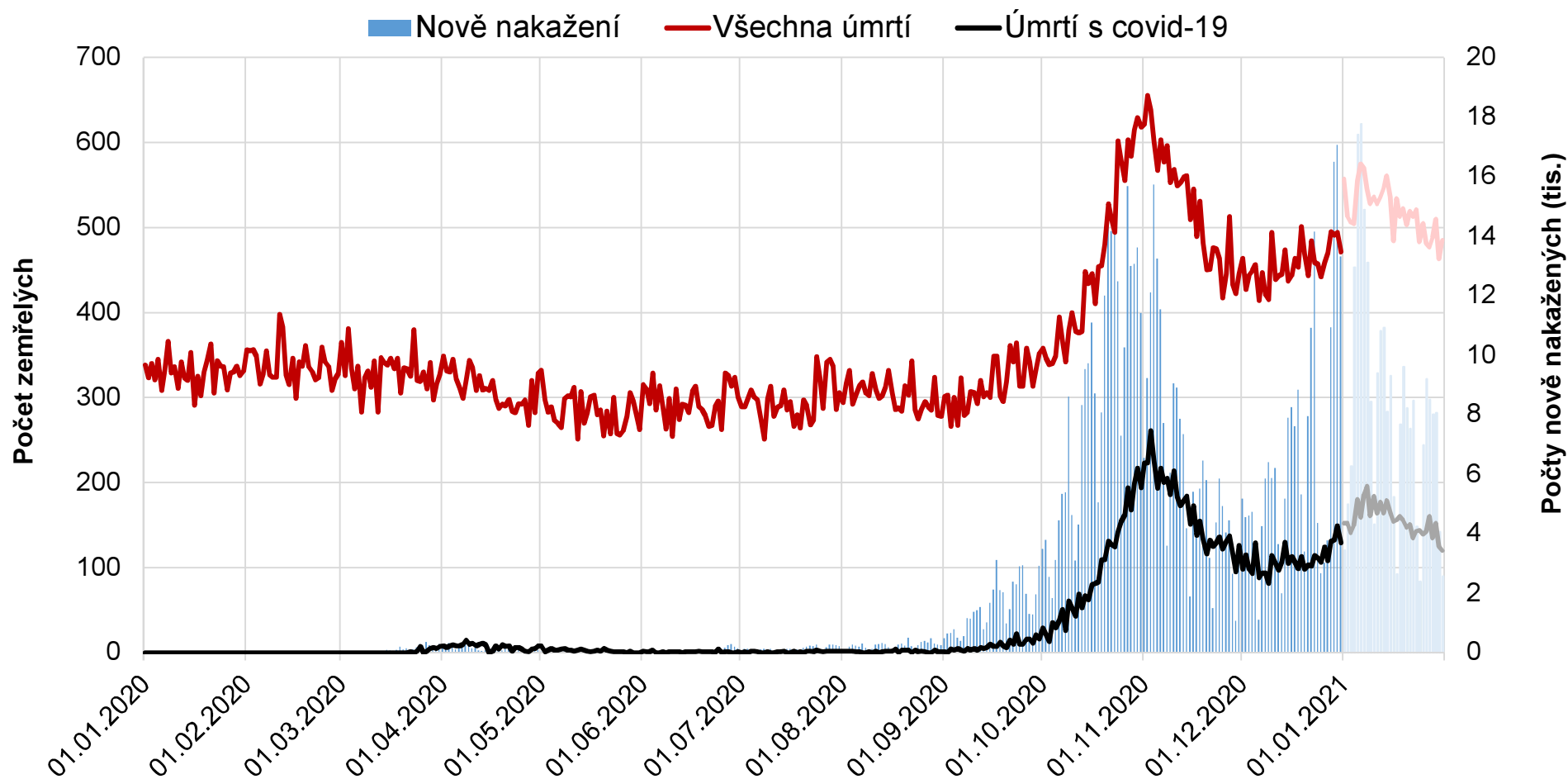
Nejtragičtější byl loni listopad s 6,4 tisíci nadúmrtími

- v říjnu bylo nadúmrtí oproti situaci z roku 2019 více než 4,6 tisíce, v prosinci 4,3 tisíce (počty očištěny o změny ve věkovém složení)

Počet zemřelých rostl/klesal v několikadenním závěsu za silící/ustupující pandemií covid-19

Denní počty zemřelých celkem a s covid-19 a nově nakažených onemocněním covid-19 v roce 2020 (a lednu 2021)

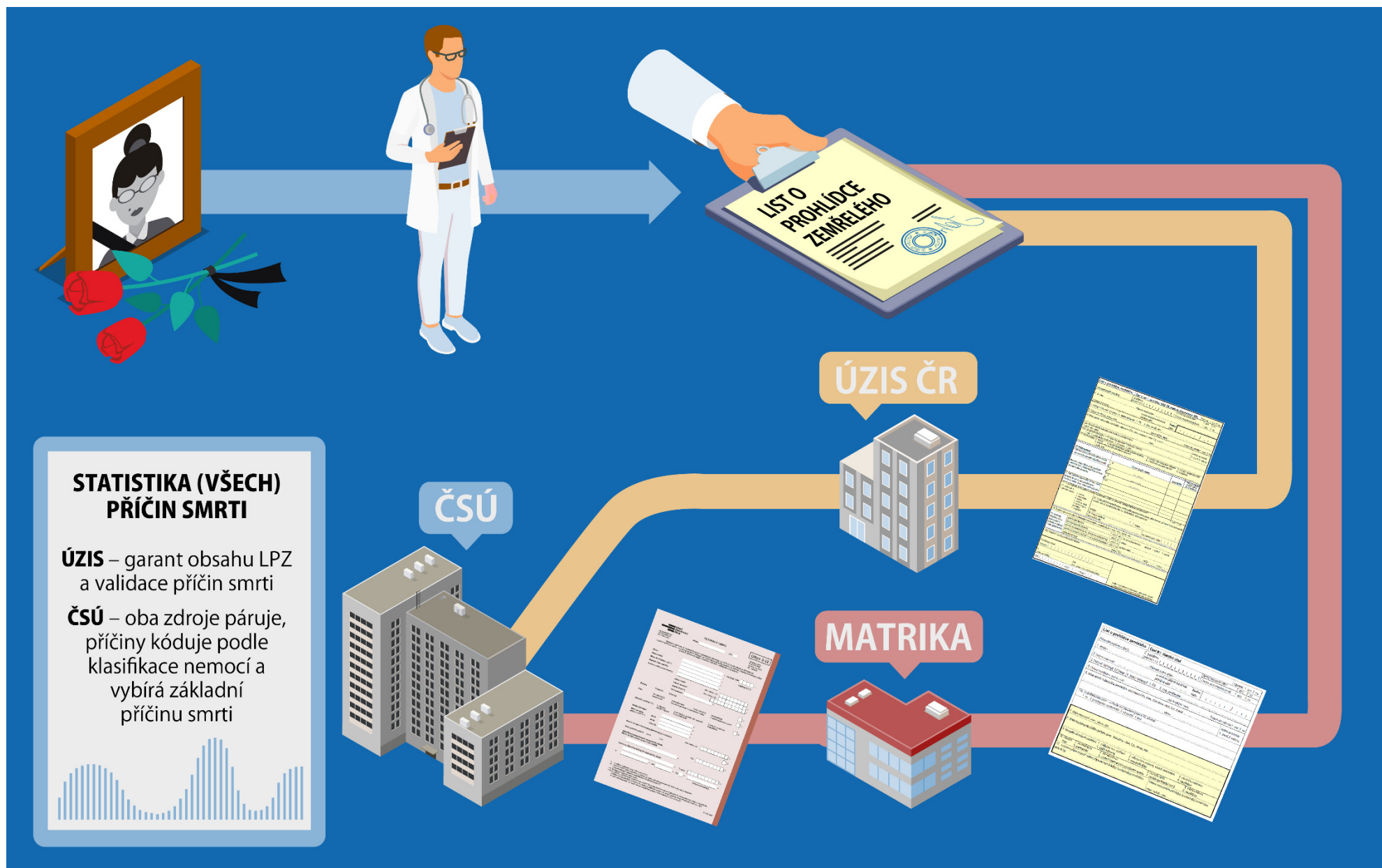

Zdroje dat:

Počet všech zemřelých: ČSÚ

Počet zemřelých s covid-19 a nově nakažených: Ministerstvo zdravotnictví ČR

Od úmrtí ke statistice příčin smrti

Příčina smrti ve statistice

- příčina smrti určená pro primární tabelaci se označuje jako **základní příčina smrti**
 Je definována jako
 - onemocnění nebo zranění, které iniciovalo řetězec chorobných stavů přímo vedoucích ke smrti, nebo
 - okolnosti nehody či násilí, jež způsobily smrtelné poranění.

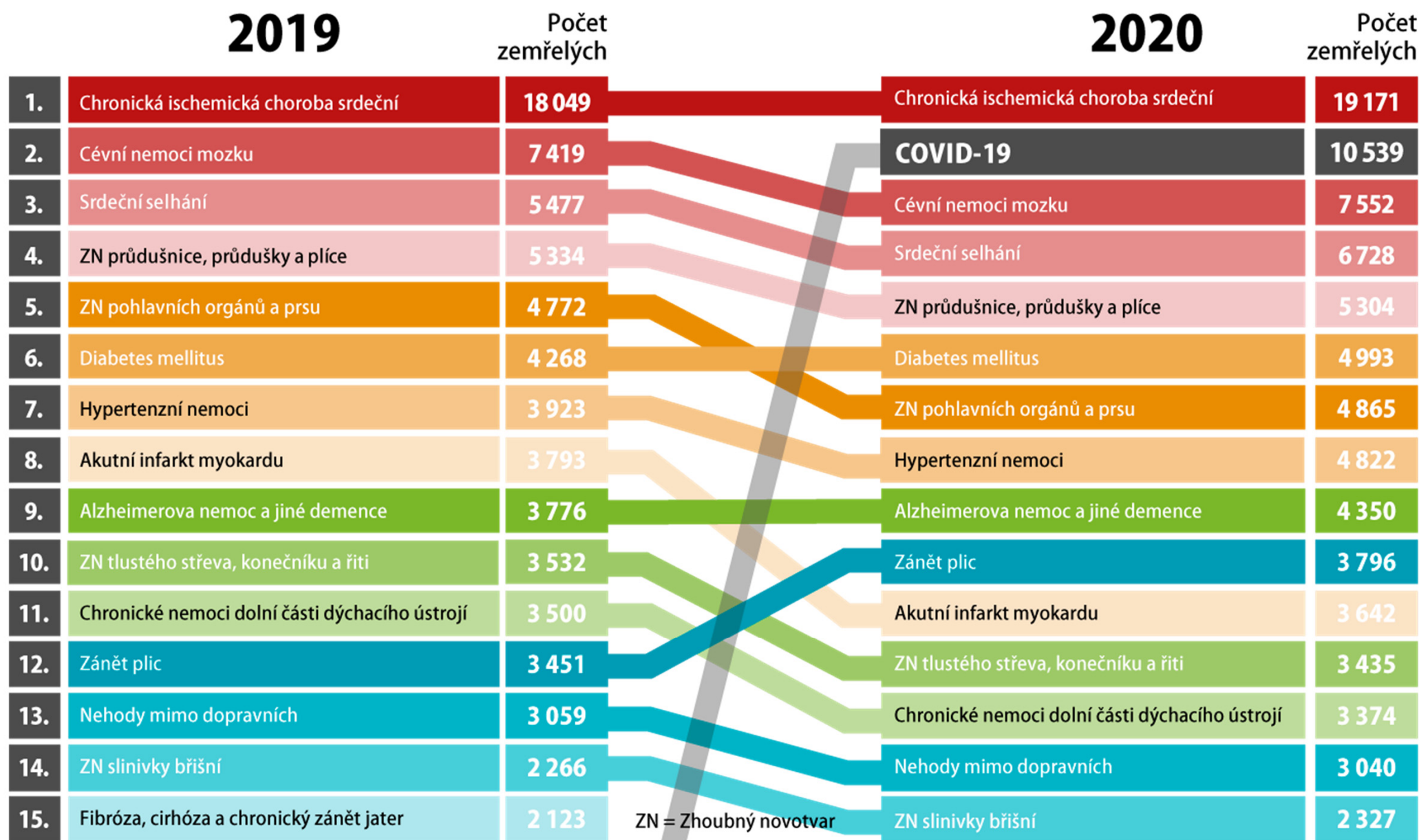
17. Příčina smrti	Kód MKN	Přibližný interval mezi začátkem příznaků stavu a smrtí
Slovní popis stavu I. a) Syndrom dechové tísně	J80	
b) Virová pneumonie	J128	
c) SARS-CoV-2		
d)		
II. Demence, Ischemická choroba srdeční	F03, I258	

18. Je podezření, že se jedná o úmrtí v souvislosti s užitím či užíváním nelegálních návykových látek?		1. ano 2. ne
19. Jedná se o:	20. V případě jiné než přirozené smrti vypište mechanismus smrti, dále činnost, při které k poranění a místo, kde se událost přihodila (vč. kódu MKN). Mechanismus:	
1. přirozenou smrt 2. nehodu 3. sebevraždu 4. vraždu 5. úmrtí ve válce 6. šetření nejsou ukončena 7. nezjištěno	Aktivita:	Místo:
	21. Datum události (den, měsíc, rok)	Kód MKN (V01-Y98)

← Stavy v řetězci přímo vedoucího ke smrti

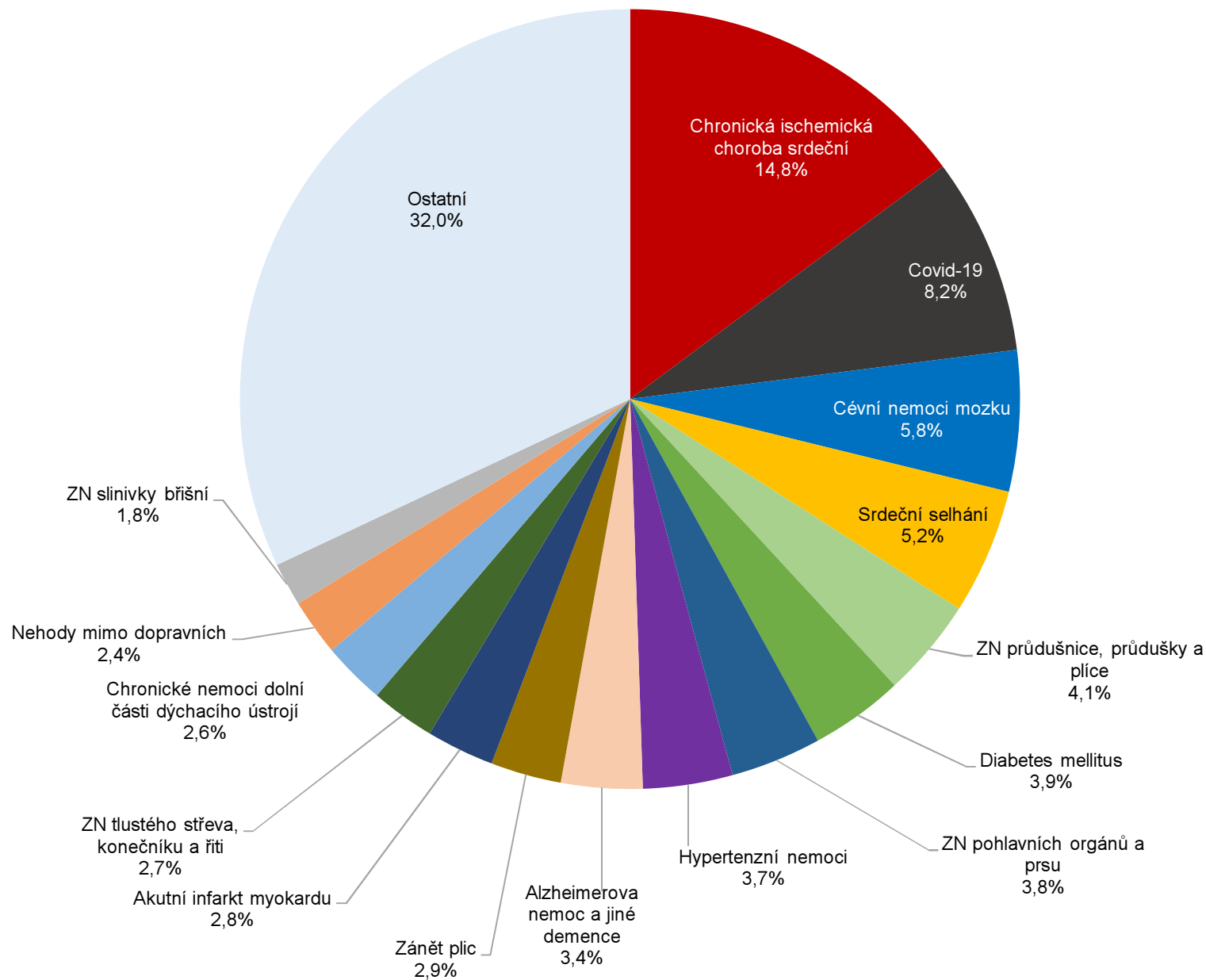
← Stavy bez přímého vztahu ke smrti, ale ke smrti přispívající

Covid-19 druhou nejčastější příčinou smrti

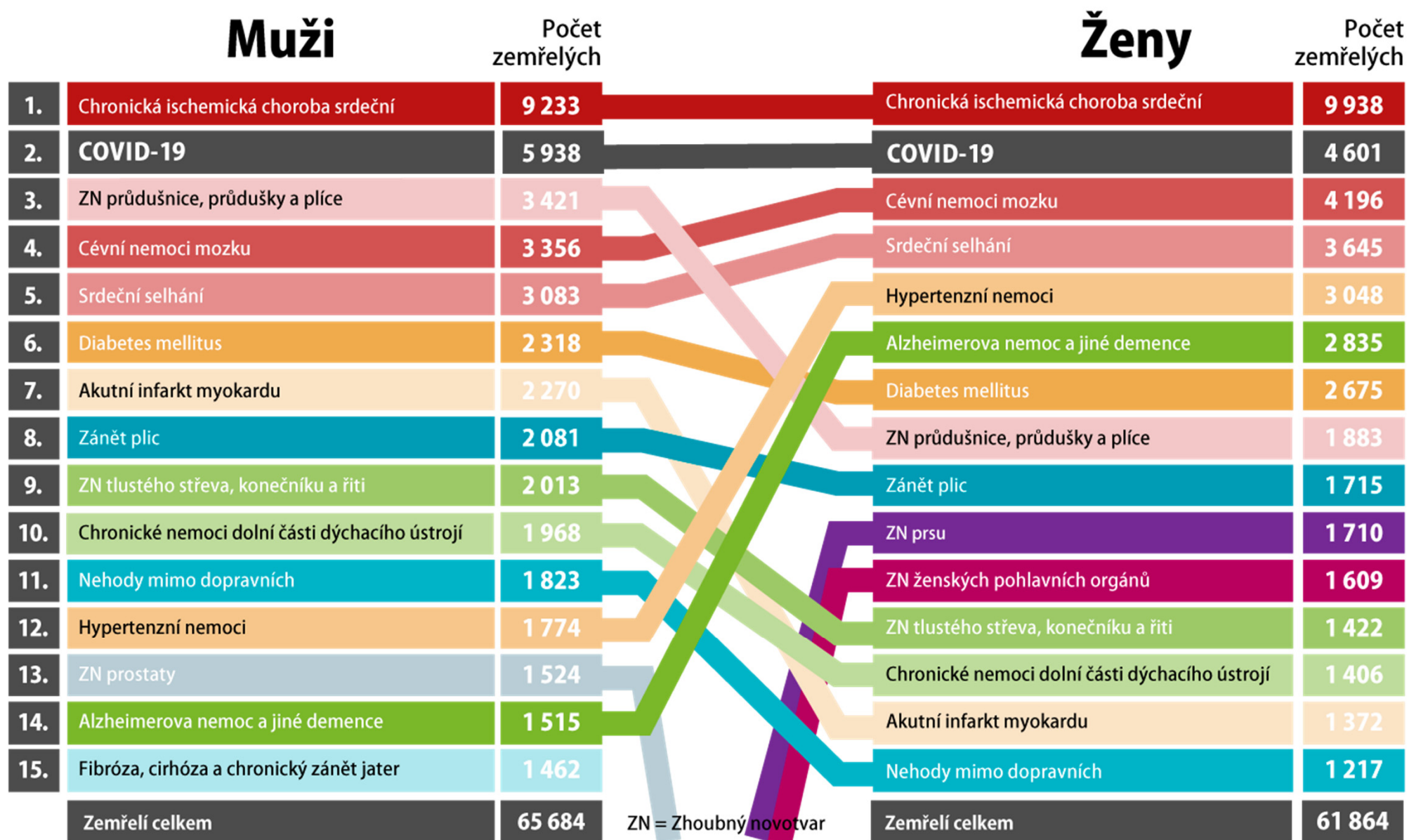

Covid-19 měl v roce 2020 na svědomí 8 % všech úmrtí

Podíl úmrtí na danou příčinu smrti ze všech úmrtí

56 % zemřelých na covid-19 byli muži

Covid-19 mezi 10 nejčastějšími příčinami již ve středním věku

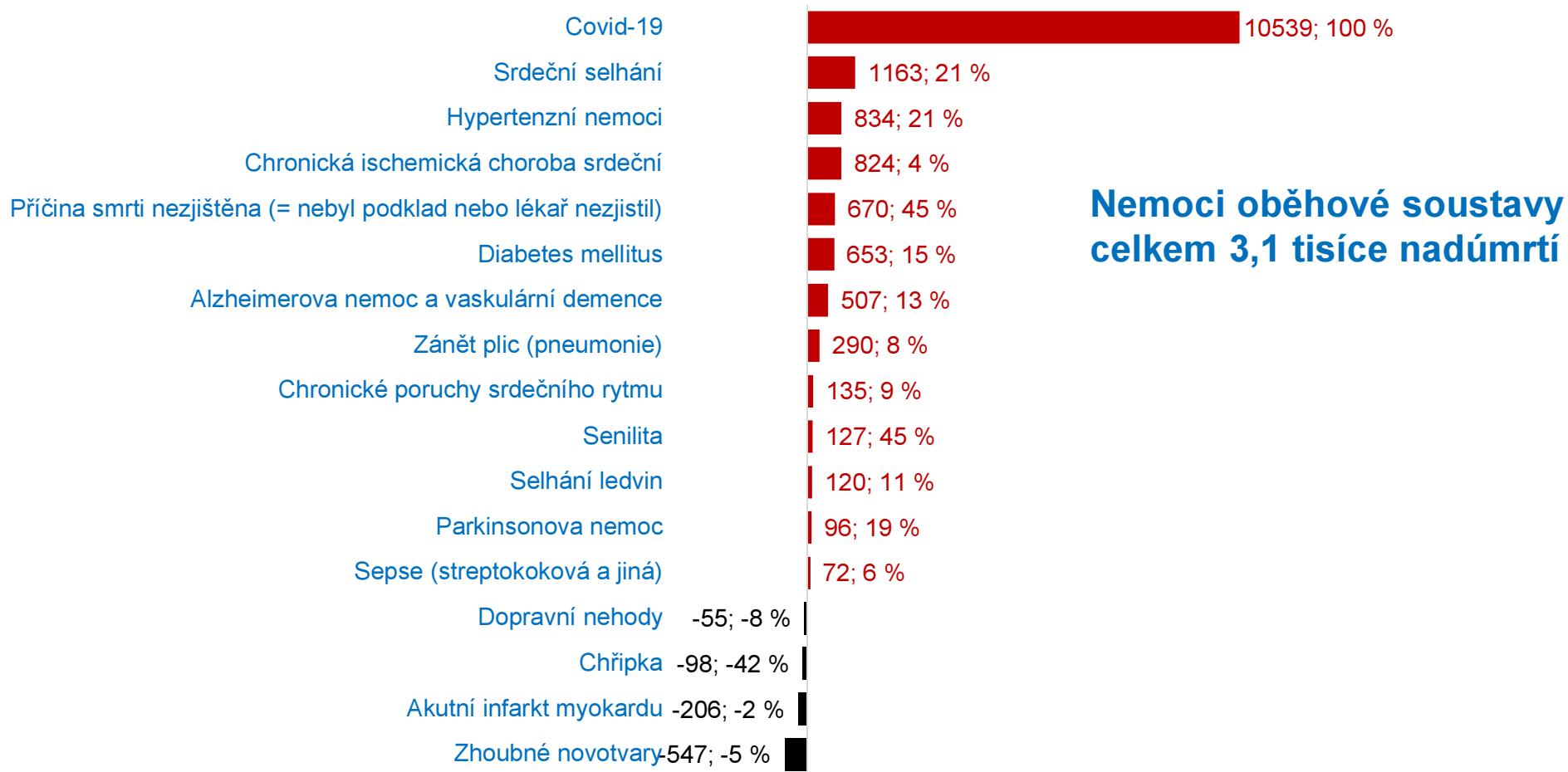
Nejčastější příčiny smrti podle věku

ZN = Zhoubný novotvar

	0 let	1–14	15–24	25–44	45–64	65–74	75–84	85+
1.	Některé stavy vzniklé v perinatálním období 136	Zhoubné novotvary 31	Dopravní nehody 79	Zhoubné novotvary 520	Chronická schemická choroba srdeční 1 163	Chronická schemická choroba srdeční 3 045	Chronická schemická choroba srdeční 5 744	Chronická schemická choroba srdeční 9 166
2.	Vrozené vady 57	Nehody mimo dopravních 23	Sebevraždy 67	Sebevraždy 351	Fibróza, cirhóza a chronický zánět jater 1 078	ZN průdušnice, průdušky a plíce 2 402	Covid-19 4 018	Covid-19 3 281
3.	Syndrom náhlé smrti kojence 16	Zánět plic 18	Zhoubné novotvary 35	Nehody mimo dopravních 268	ZN průdušnice, průdušky a plíce 979	Covid-19 2 377	Cévní nemoci mozku 2 523	Cévní nemoci mozku 3 002
4.	Zánět plic 5	Nemoci nervové soustavy 16	Nehody mimo dopravních 25	Fibróza, cirhóza a chronický zánět jater 227	ZN pohlavních orgánů a prsu 889	ZN pohlavních orgánů a prsu 1 501	Srdeční selhání 2 045	Srdeční selhání 2 892
5.	Nemoci trávicí soustavy 5	Dopravní nehody 12	Nemoci nervové soustavy 17	Dopravní nehody 200	Covid-19 789	Cévní nemoci mozku 1 382	Diabetes mellitus 1 795	Hypertenzní nemoci 2 397
6.	Nehody mimo dopravních 4	Vrozené vady 8	Nemoci oběhové soustavy 17	Nemoci nervové soustavy 86	Nehody mimo dopravních 653	Srdeční selhání 1 179	Alzheimerova nemoc a jiné demence 1 613	Alzheimerova nemoc a jiné demence 2 187
7.	Nemoci nervové soustavy 3		Zánět plic 9	Zánět plic 81	Akutní infarkt myokardu 652	Chronické nemoci dolní části dýchacího ústrojí 1 168	ZN průdušnice, průdušky a plíce 1 538	Diabetes mellitus 1 658
8.	Nemoci oběhové soustavy 3	Sebevraždy 4	Vrozené vady 5	Covid-19 72	ZN tlustého střeva, konečníku a řiti 604	ZN tlustého střeva, konečníku a řiti 1 126	ZN pohlavních orgánů a prsu 1 517	Zánět plic 1 453
9.	Napadení (útok, vražda) 2	Nemoci trávicí soustavy 4	Infekční a parazitární nemoci 4	Chronická ischemická choroba srdeční 53	Cévní nemoci mozku 572	Diabetes mellitus 1 112	Hypertenzní nemoci 1 408	Akutní infarkt myokardu 864
10.	Nemoci močové a pohlavní soustavy 2	Infekční a parazitární nemoci 3	Nemoci endokrinní, výživy a přeměny látek 4	Srdeční selhání 53	Srdeční selhání 555	Akutní infarkt myokardu 1 017	Zánět plic 1 225	Chronické poruchy srdečního rytmu 863

Kromě covidu-19 k celkové nadúmrtnosti přispěly nejvíce nemoci oběhové soustavy

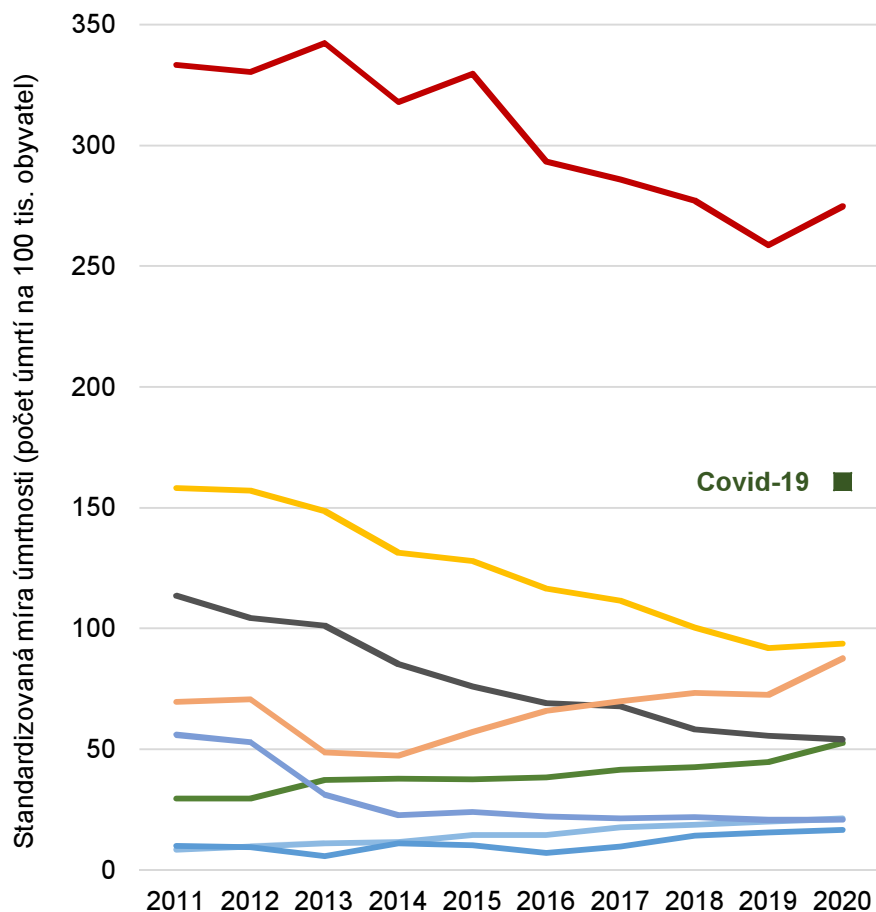
Nejvyšší počet nadúmrtí/pokles počtu zemřelých v roce 2020 při stejné úmrtnosti jako byla v roce 2019 a meziroční procentní změna*

*Metoda nepřímé standardizace, kdy míry úmrtnosti v pětiletých věkových skupinách na dané příčiny smrti z roku 2019 jsou aplikovány na věkové složení v roce 2020 (teoretické počty zemřelých jsou tak očištěné od vlivu změn věkového složení (stárnutí))

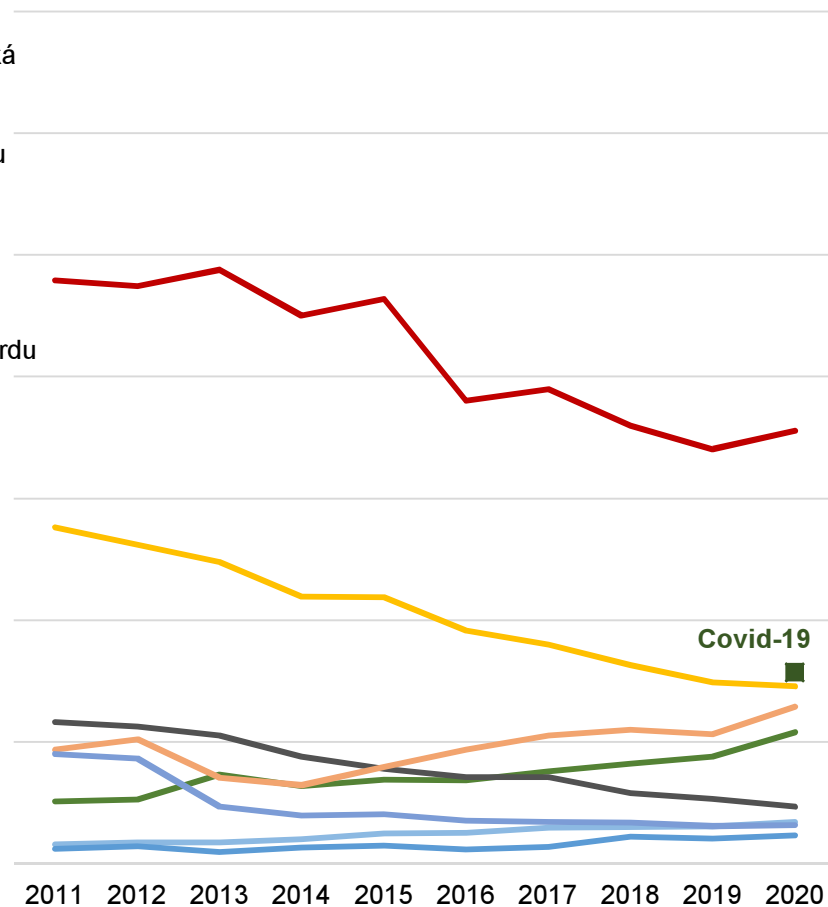
Úmrtnost na infarkt myokardu mužů i žen a na cévní onemocnění mozku žen dál klesala

Vývoj míry úmrtnosti **MUŽŮ** na nejčastější nemoci oběhové soustavy

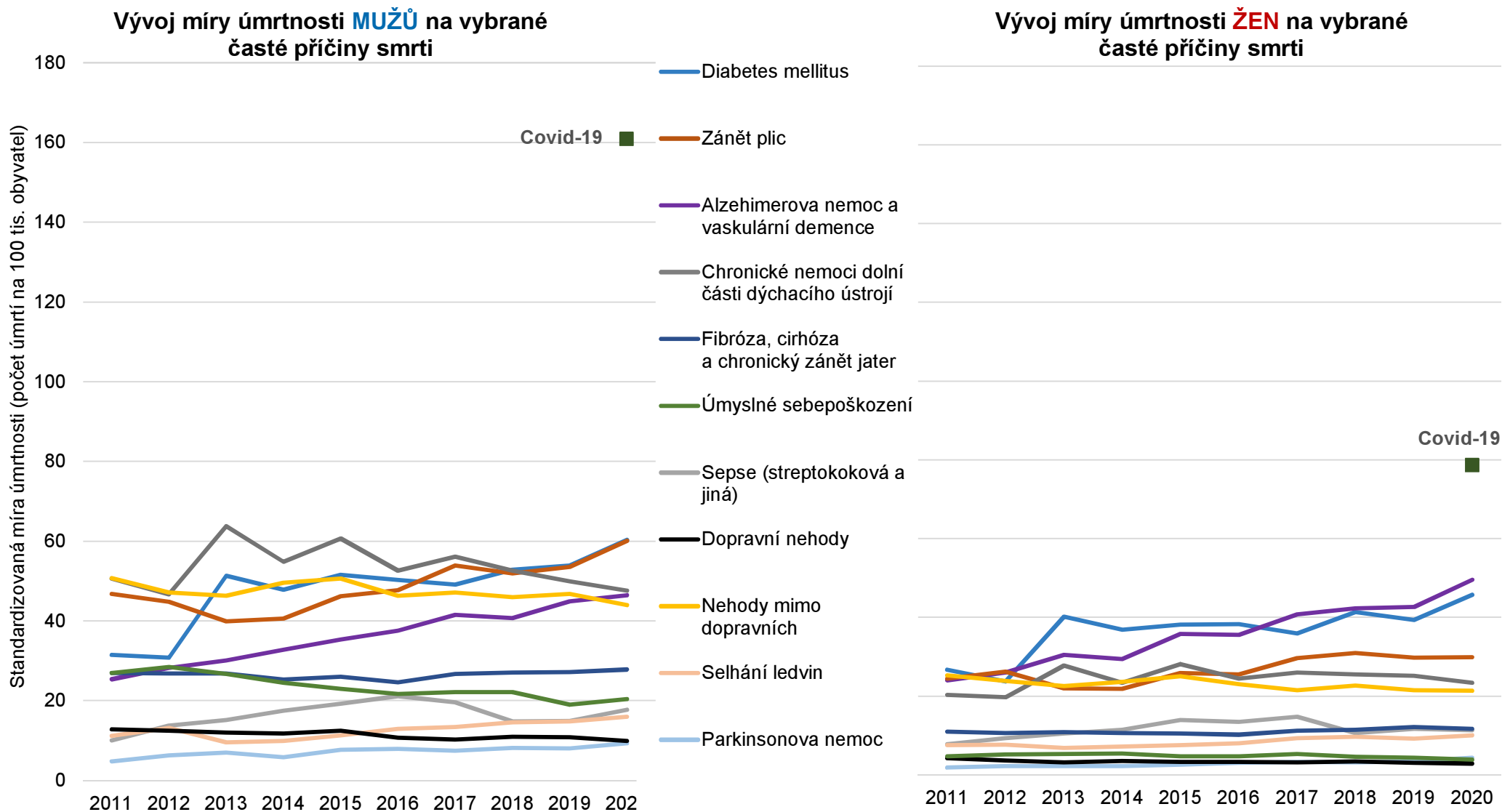

Vývoj míry úmrtnosti **ŽEN** na nejčastější nemoci oběhové soustavy

- Chronická ischemická choroba srdeční
- Cévní nemoci mozku
- Srdeční selhání
- Akutní infarkt myokardu
- Hypertenzní nemoci
- Chronické poruchy srdečního rytmu
- Ateroskleróza
- Srdeční zástava

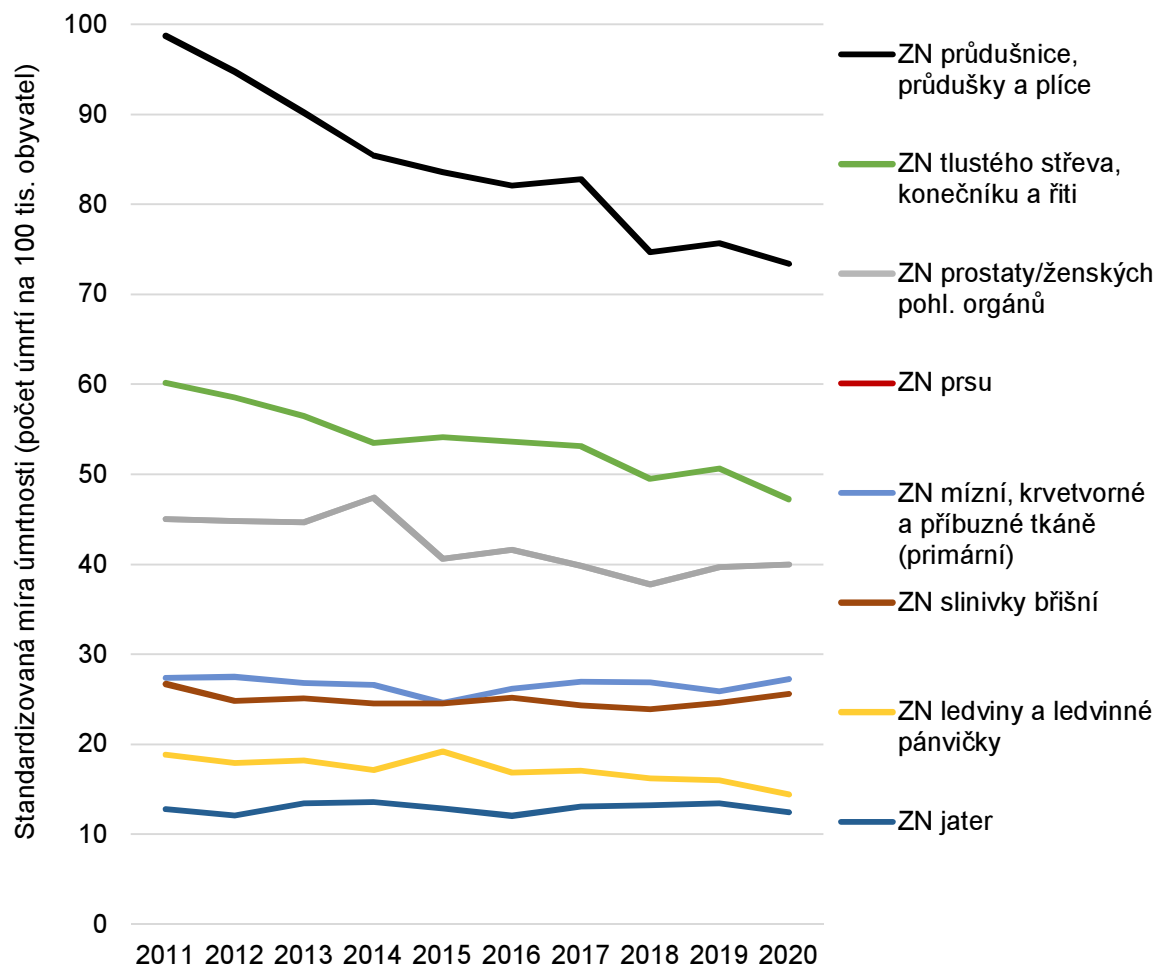

Úmrtnost na sebevraždy se meziročně prakticky nezměnila, na dopravní nehody dokonce poklesla

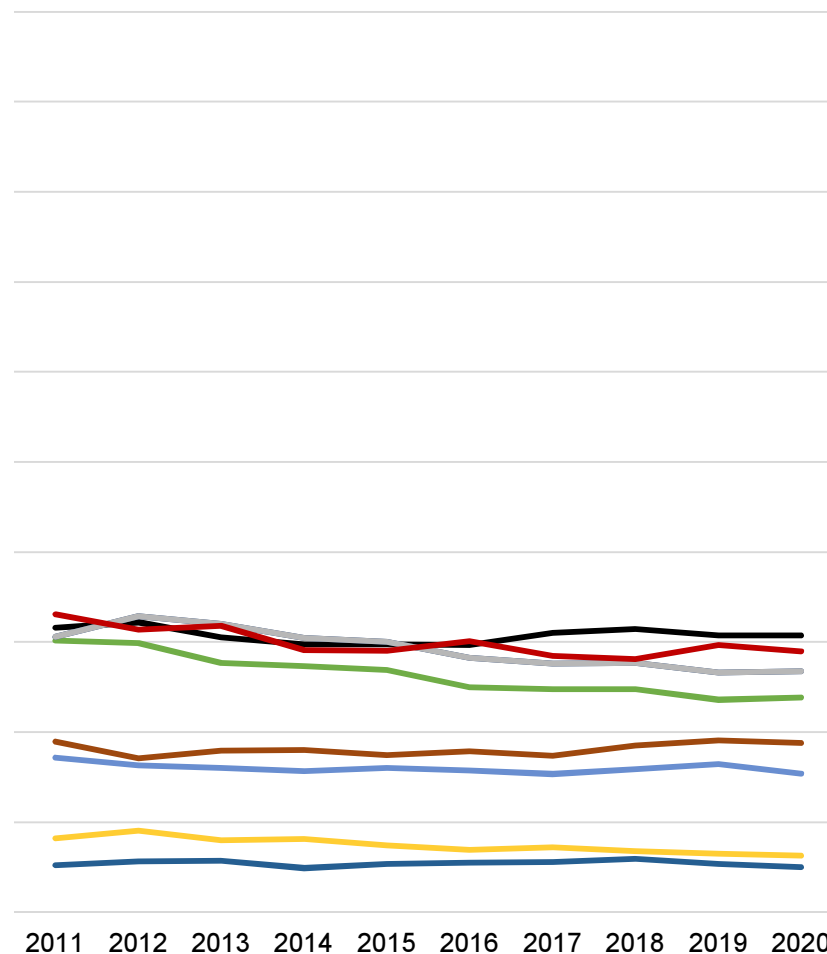

Zatímco úmrtnost na zhoubný nádor plic u mužů trvale klesá, u žen stagnuje

Vývoj míry úmrtnosti **MUŽŮ**
na nejčastější zhoubné nádory

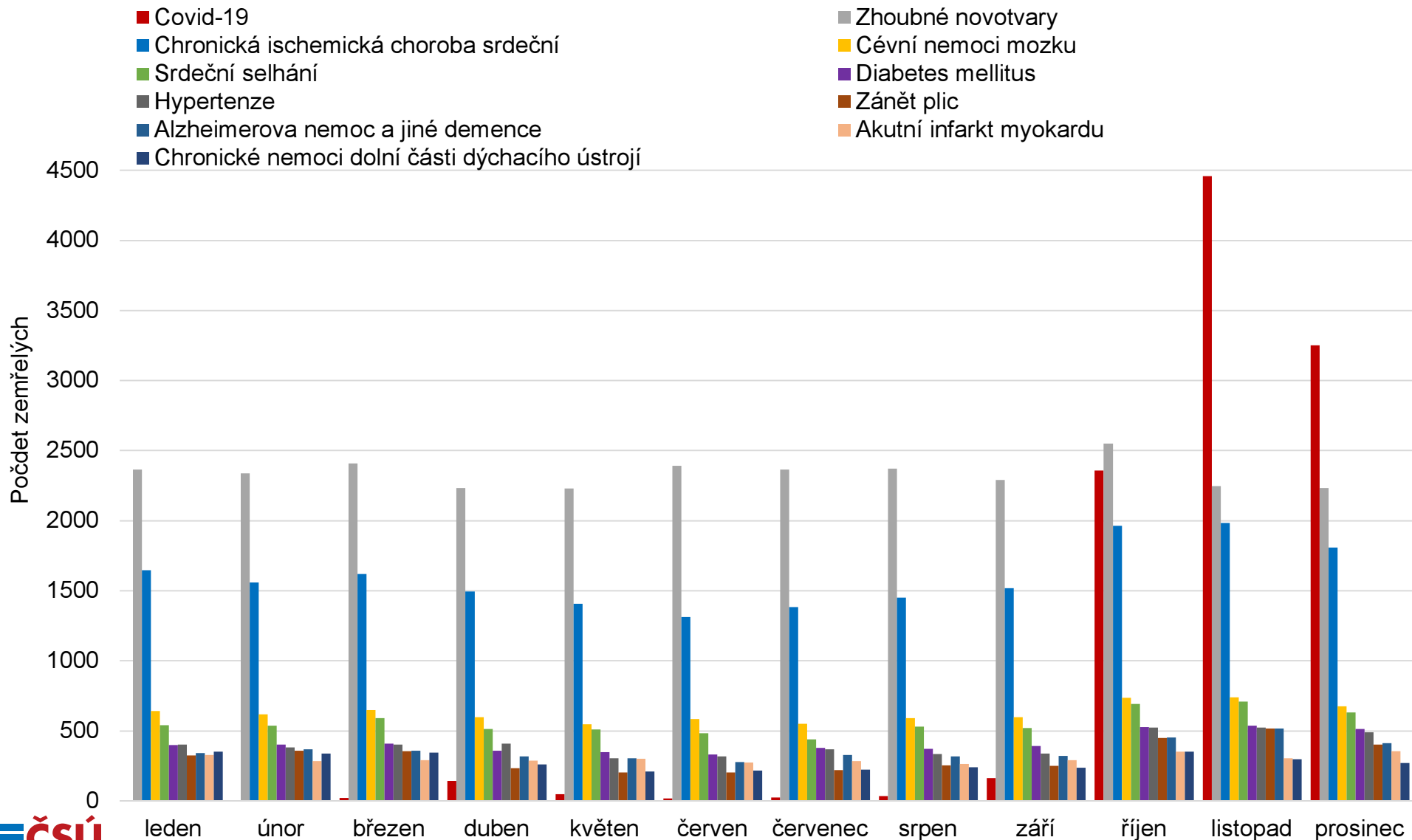

Vývoj míry úmrtnosti **ŽEN**
na nejčastější zhoubné nádory

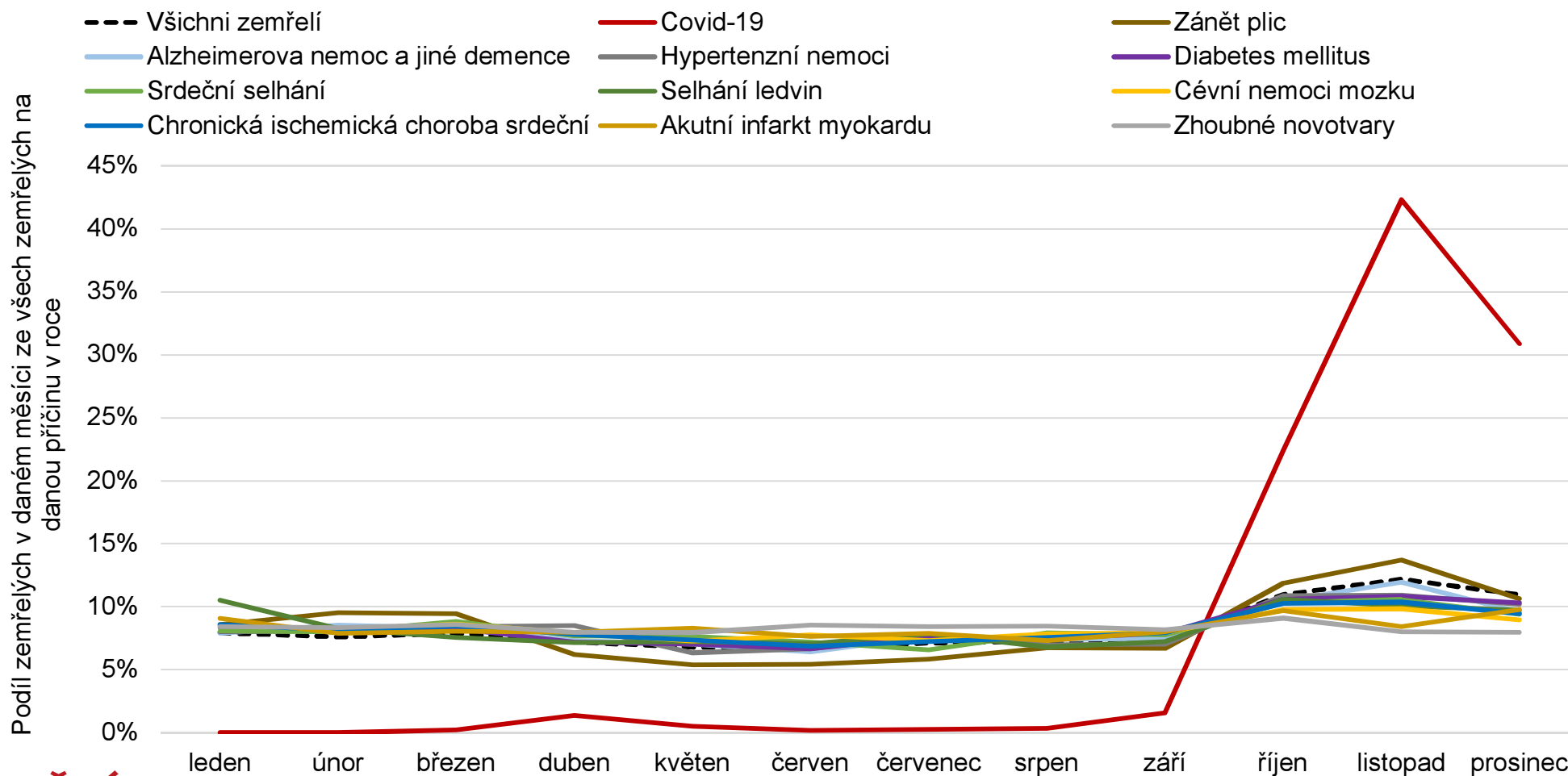
V listopadu 2020 zemřelo na covid-19 dvakrát více lidí než na všechny zhoubné nádory dohromady

Měsíční počty zemřelých na vybrané příčiny smrti v roce 2020

Neobvykle vyšší podíly zemřelých na podzim byly evidovány nejen u covidu-19; avšak více (s výjimkou nádorů) u chronických než akutních stavů

Podíly zemřelých na vybrané příčiny smrti v jednotlivých měsících roku z ročního úhrnu zemřelých na danou příčinu

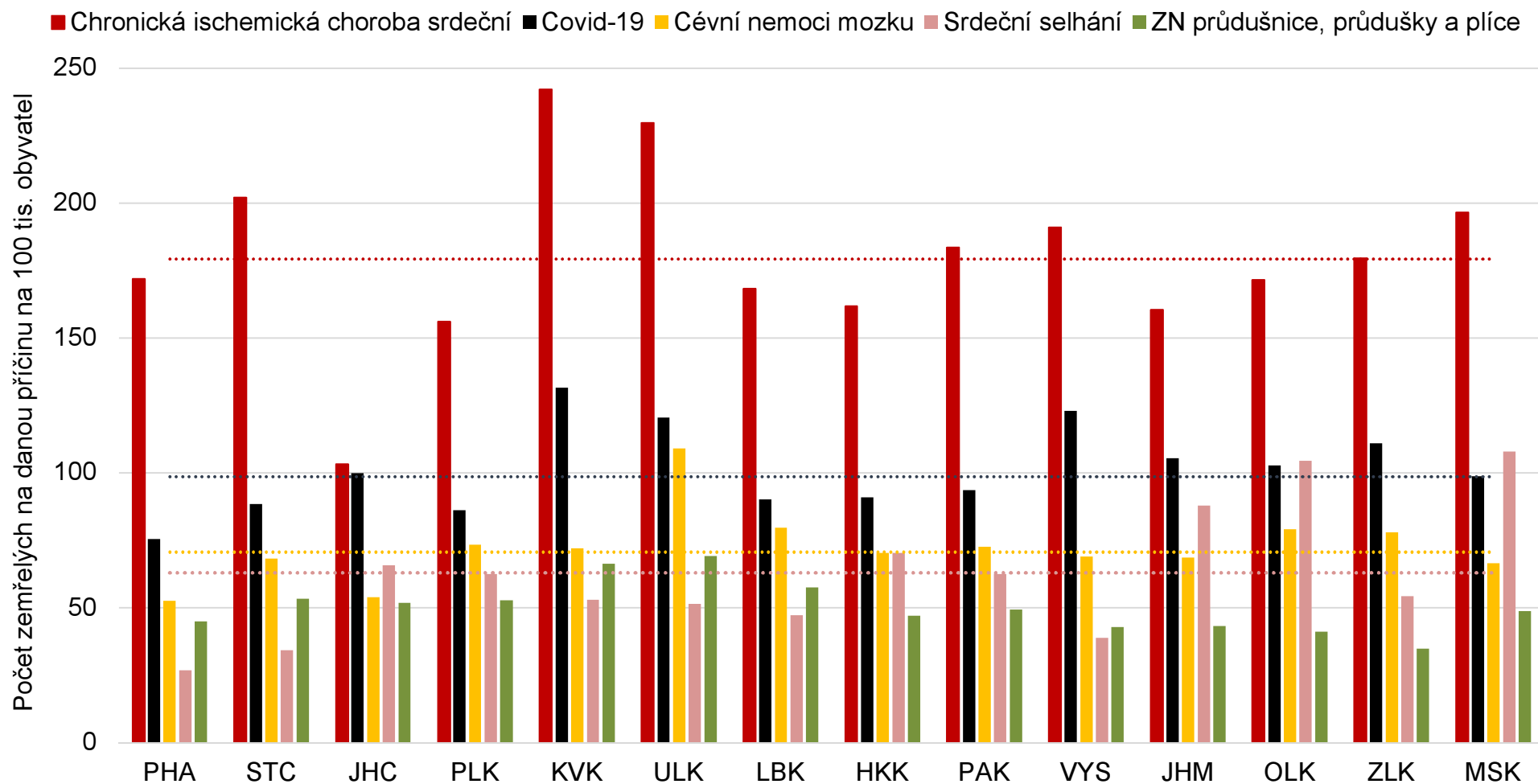
Covid-19 byl s výjimkou Olomouckého a Moravskoslezského druhou nejčastější příčinou smrti ve všech krajích

	Počet zemřelých celkem	1.	2.	3.	4.	5.	Podíl zemřelých na Covid (%)
Česko	129 289	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 10 539	Cévní nemoci mozku	Srdeční selhání	ZN průdušnice, průdušky a plíce	8,2
Praha	13 621	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 1 011	Cévní nemoci mozku	ZN průdušnice, průdušky a plíce	Alzheimerova nemoc a jiné demence	7,4
Středočeský	15 302	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 1 113	Cévní nemoci mozku	Diabetes mellitus	ZN průdušnice, průdušky a plíce	7,3
Jihočeský	7 800	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 659	Srdeční selhání	Cévní nemoci mozku	Zánět plic	8,4
Plzeňský	7 066	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 510	Cévní nemoci mozku	Srdeční selhání	ZN průdušnice, průdušky a plíce	7,2
Karlovarský	4 026	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 381	Cévní nemoci mozku	ZN průdušnice, průdušky a plíce	Diabetes mellitus	9,5
Ústecký	10 793	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 902	Cévní nemoci mozku	ZN průdušnice, průdušky a plíce	Diabetes mellitus	8,4
Liberecký	5 252	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 389	Cévní nemoci mozku	ZN průdušnice, průdušky a plíce	Akutní infarkt myokardu	7,4
Královéhradecký	6 694	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 549	Srdeční selhání	Cévní nemoci mozku	ZN průdušnice, průdušky a plíce	8,2
Pardubický	6 383	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 503	Cévní nemoci mozku	Srdeční selhání	ZN průdušnice, průdušky a plíce	7,9
Vysočina	6 450	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 661	Cévní nemoci mozku	Diabetes mellitus	ZN průdušnice, průdušky a plíce	10,2
Jihomoravský	14 015	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 1 308	Srdeční selhání	Cévní nemoci mozku	Akutní infarkt myokardu	9,3
Olomoucký	8 126	Chronická ischemická choroba srdeční	Srdeční selhání	Covid-19 679	Cévní nemoci mozku	Zánět plic	8,4
Zlínský	7 794	Chronická ischemická choroba srdeční	Covid-19 695	Cévní nemoci mozku	Diabetes mellitus	Srdeční selhání	8,9
Moravskoslezský	15 967	Chronická ischemická choroba srdeční	Srdeční selhání	Covid-19 1 179	Cévní nemoci mozku	Diabetes mellitus	7,4

Nejvyšší míra úmrtnosti na covid-19 byla na severozápadě Čech a Vysočině, nejnižší v Praze

Standardizovaná míra úmrtnosti na vybrané příčiny smrti v roce 2020
v krajích a srovnání s úrovní pro celou ČR

Shrnutí

- V roce 2020 zemřelo v ČR meziročně o 17 tisíc osob více, tj. o 15 %.
- Covid-19 byl určen jako základní příčina smrti u 10,5 tisíce zemřelých a stal se po ischemické chorobě srdeční druhou nejčastější příčinou smrti, před mozkovými příhodami.
- Covid-19 se vyskytl mezi 10 nejčastějšími příčinami již ve středním věku.
- Nejsilnější byl covid-19 v roce 2020 v listopadu, kdy na něj za jediný měsíc zemřelo 4,5 tisíce osob, což bylo mimo jiné dvakrát více než na všechny zhoubné novotvary dohromady.
- Oproti roku 2019 byl loni počet zemřelých o více než tři tisíce vyšší v důsledku nemocí oběhové soustavy, dalších přibližně 1,5 tisíce nadúmrtí lze přičíst cukrovce, Alzheimerově nemoci či jiné demenci a zánětům plic dohromady.